

Lausunto
eduskunnan
apulaisoikeusasiamiehelle
viite Dnro 5088/4/14
4.6.2015

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies

Viite Selvitys- ja lausuntopyyntönne Dnro 5088/4/14

LAUSUNTO KANNISTON KOULUN SISÄILMA-ASIOIDEN KÄSITTELYSTÄ

Kanniston koulun vanhemmat ry on tehnyt Eduskunnan oikeusasiamiehelle kantelun koskien Vantaan kaupungin (myöhemmin kaupunki) nimettyjen viranhaltijoiden ja toimihenkilöiden toiminnasta Kanniston koulu- päiväkot- ja nuorisotilan (myöhemmin Kannisto) sisäilma-asioiden hoitamisesta.

Kaupungin kannanotot selvitys- ja lausuntopyynnössänne esiin nostamiin asioihin on tiivistetysti ja kootusti esitetty tässä lausunnossa. Tarkempi selvitys Kanniston sisäilmaan liittyvistä havainnoista, niiden aiheuttamista toimenpiteistä ja tehdyistä tutkimuksista on tämän lausunnon liitteenä nro 1. Liitteessä on myös esitetty kaupungin kannanotot kantelussa esitettyihin väittämiin.

Liitteessä 2 on pyytämänne kuvaus kaupungin menettelytavoista sisäilmaongelmien ratkaisussa. Menettelytapaohjeistus perustuu Kuntaliiton julkaisuun vuodelta 2010 "Sisäympäristöongelmien ratkaiseminen kuntien rakennuksissa – Ohje toimintatavoista sisäympäristöongelmia hoitaville ryhmille ja henkilöille". Julkaisu on laadittu "Kuntien hyvät toimintatavat sisäympäristöongelmissa ja rakennusten korjausten priorisointi" –hankkeessa, jossa oli sisäilmaryhmien jäseniä Helsingistä, Vantaalta, Kuopiosta ja Espoosta sekä asiantuntijoita Suomen kuntaliitosta ja Työterveyslaitoksesta. Yksi julkaisun kirjoittajista on tilakeskusjohtaja Pekka Wallenius.

Tutkimukset ja korjaukset

Lausunto
eduskunnan
apulaisoikeusasiamiehelle
viite Dnro 5088/4/14
4.6.2015

Kuten liitteenä 1 olevasta selvityksestä ilmenee, on kaupunki käytössään olevien tietojen perusteella tutkinut ja viivyttämättä korjannut kiinteistössä havaittuja ongelmakohtia. Oireilujen aiheuttajaa on selvitetty käyttäen alalla hyväksytyjä tutkimusmenetelmiä aina kulloistenkin lähtötietojen perusteella. Selvityksiä ovat tehneet ulkopuoliset konsultit ja otetut näytteet on tutkittu akkreditoiduissa tutkimuslaitoksissa.

Tutkimuksia on vuodesta 2013 suorittanut pääasiassa Vahanen Oy, joka on sisäilma-asioiden johtavia konsulttitoimistoja. Tutkimustulosten perusteella Kannistossa ei ole missään vaiheessa löydetty suositukset/raja-arvot ylittäviä havaintoja epäpuhtauksista. Todettakoon, että myöskään kosteiksi havaittujen lattioiden osalta ei rakenteeseen havaittu syntyneen mikrobikasvustoja, ennen tehtyjä korjaustöitä. Asia selvitettiin materiaalinäyttein ennen alakouluosan laajempaa lattiarakennekorjausta kesällä 2014, koska haluttiin selvittää koettujen sisäilmaoireiden aiheuttajaa.

Kaupungissa on sovittu menettelytavat (liite 2) sisäilmaan liittyvien ongelmaepäilyjen ilmoittamiseksi ja mahdollisen korjausprosessin hoitamiseksi. Näitä menettelytapoja on noudatettu myös Kanniston tapauksessa. Tätä ohjeistusta ollaan parhaillaan päivittämässä. Erityistä huomiota päivityksessä kiinnitetään siihen, miten työntekijöiden lisäksi myös tilojen muiden käyttäjien, kuten koulujen oppilaiden, mahdollisista oirekokemuksista tai niiden muutoksista, saataisiin parhaiten toiminnan järjestäjän ja kiinteistön kunnosta vastaavien tahojen tietoon.

Em. menettelyohjeiden mukaan kiinteistössä oireita kokevia henkilöitä kehoitetaan ottamaan yhteyttä työterveydenhuoltoon (henkilökunta) ja oppilaiden/päiväkotilasten osalta yhteydenotto tapahtuu kouluterveydenhuoltoon tai päiväkodin johtajaan (päiväkodilla ei ole omaa terveydenhuoltoa). Näin on toimittu myös Kanniston koululla. Kesän 2014 jälkeen kouluterveydenhuolto on tehnyt tehostetusti oireseurantaa, ja kouluterveydenhoitaja on jatkuvasti toiminut menettelytapaohjeistuksen mukaisesti. Koulun oppilaiden vanhemmille on annettu ohjeistusta useassa koulun tiedotteessa, että he ilmoittaisivat lapsensa oireilusta kouluterveydenhuoltoon. Näin, jotta kaupungille syntyy kuva oireilun laajuudesta, laadusta ja ongelmallisiksi koetuista tiloista. Näin kerätty tieto antaa pohjaa ja lähtötietoja mahdollisen ongelman aiheuttajan tutkimiseen ja korjaamiseen.

Yhteistyö eri tahojen kanssa

Lausunto
eduskunnan
apulaisoikeusasiamiehelle
viite Dnro 5088/4/14
4.6.2015

Vantaalla sisäilma-asioissa tehdään jatkuvaa yhteistyötä kohdekohtaisesti ja kaupunkitasoisesti tilakeskuksen, sivistystoimen, työsuojelun, työterveyshuollon, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ja ympäristökeskuksen toimijoiden kesken. Nämä tahot ovat edustettuina kaupunkitasoisessa ohjausryhmässä ja kohdekohtaisesti perustetuissa sisäilmaryhmissä. Tarvittaessa konsultoidaan myös muita kaupungin tahoja tai ulkopuolisia asiantuntijoita. Lisäksi syksystä 2014 lähtien kaupungin sisäympäristöasioiden ohjausryhmässä on ollut edustaja myös Vantaan vanhempainyhdistysten alueyhdistys VanVary ry:stä. Koulukohtaiset sisäilmaryhmät tekevät yhteistyötä koulujen vanhempainyhdistysten kanssa. Yhteistyömallia kehitetään jatkuvasti.

Kannistossa henkilökunnan edustajien kanssa on tehty yhteistyötä koettujen ongelmien selvittämiseksi. Samoin on pidetty tiedotustilaisuuksia, joissa on kerrottu havaituista ongelmista ja niiden korjausperusteista sekä aikatauluista. Vantaalla rehtorit välittävät koulukiinteistöjä koskevat tiedotteet sekä henkilökunnalle että vanhemmille. Kesän 2014 aikana ja jälkeen on myös vanhempainyhdistykselle tiedotettu erikseen. Vanhempainyhdistykselle annettiin myös mahdollisuus tutustua ja seurata kesällä 2014 tehtyjä lattiakorjauksia heitä varten järjestetyillä työmaakäynneillä. Kaupungin edustajat ovat luonnollisesti osallistuneet Kanniston koulun vanhempainyhdistyksen järjestämiin sisäilmatilaisuuksiin (2kpl).

Korjaustoimenpiteiden seuranta ja arviointi

Takuaaikana 2011 – 2013 tehtyjä urakkasuorituksiin liittyviä korjaustoimenpiteitä on seurattu ja valvottu ulkopuolisen konsulttivalvojan toimesta. Samoin kesän 2014 lattiakorjauksia ja niitä täydentäviä lisäkorjauksia valvoi ulkopuolinen rakennuttajakonsultti. Lattiakorjaukset toteuttaneen urakoitsijan työnjohto (sertifioitu kosteusmittaaja) teki kaupungin pyynnöstä korjaustöiden aikana varmistavia kosteusmittauksia. Lisäksi Vahanen Oy on ollut aktiivisesti ohjeistamassa korjaustoimenpiteitä sekä myös tehnyt varmistavia tarkistusmittauksia korjaustöiden onnistumisesta. Näiden tarkistusmittausten perusteella syksyllä 2014 mm. nuohottiin ilmanvaihtokanavisto ja tehtiin uusi tehostettu siivous aiemmin kesällä korjatuissa tiloissa.

Tiedottaminen

Kanniston tilanteesta, suunnitteilla olevista ja tehdyistä korjaustoimenpiteistä on tiedotettu käyttäjiä ja henkilöstöä. Kuten jo aiemmin on todettu, on vanhempainyhdistys saanut erikseen vastaavat tiedot kesän 2014 jälkeen, toki kaikki aikaisemmatkin tiedotteet on rehtorin toimesta menettelytapaohjeistuksen

Lausunto
eduskunnan
apulaisoikeusasiamiehelle
viite Dnro 5088/4/14
4.6.2015

mukaisesti toimitettu myös oppilaiden vanhemmille. Tiedotteet ja myös korjaustoimenpiteet ovat perustuneet siihen kulloiseenkin tietoon mikä kaupungilla on ollut siinä tilanteessa käytössään. Tiedotteiden pääsisältö on ollut kulloinkin tiedossa olleet lähtötiedot/tutkimustulokset, niiden perusteella tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulut sekä aiemmin tehtyjen korjaustöiden tilanne.

Tilanne tällä hetkellä

Työterveyshuollon järjestämisen oireseurannan perusteella koulun tiloissa oirehtii kaksi henkilökuntaan kuuluvaa. Toinen heistä oireilee satunnaisesti ja toinen on epävarma, johtuvatko oireet sisäilmasta. Henkilökunnan oireilu on selvästi vähentynyt toimenpiteiden jälkeen.

Yhteensä noin 60 oppilaan vanhemmat ovat toukokuun 2014 jälkeen ilmoittaneet oppilaan epäilyistä sisäilmaoireista. Syysloman 2014 jälkeen oireilu on osalla loppunut tai lieventynyt, ja vajaan 10 oppilaan on ilmoitettu vielä oireilevan tämän vuoden puolella. Koulussa on noin 350 oppilasta, joten oireista ilmoittaneita on tällä hetkellä noin 2,8 % oppilaista.

Päiväkodin ja nuorisotilojen osalta henkilökunnan oireiluilmoituksia ei ole saatu. Päiväkotilasten ja nuorisotilojen osalta ei myöskään ole saatu ilmoituksia oire-epäilyistä.

Kesällä 2015 tullaan vielä tekemään kolmessa tilassa paikallisia lattiakorjauksia, joiden toteuttaminen ei aikataulusyistä ollut mahdollista kesän 2014 aikana. Näiden korjaus siirrettiin kesään 2015, koska Vahanen Oy lausunnossaan katsoi, ettei niiden korjaamisella ole oleellista vaikutusta sisäilmaan tai sen laatuun. Suuremman riskin sisäilmalle olisi aiheuttanut korjaustöissä syntyvän pölyn mahdollinen leviäminen käytössä oleviin tiloihin, kun esim. ilmanvaihtoa ei voi sulkea käytön aikana.

Lisäksi selvitetään ja tarvittaessa korjataan paikallisia rakenteelliseen ilma-/lämpövuotoon liittyviä asioita voimistelusalissa ja muutamassa päiväkodin alueen tilassa.

Kouluterveyden- ja työterveyshuolto seuraavat jatkossakin tehostetusti Kanniston koululta mahdollisesti saatavia oireiluilmoituksia ja ohjaavat oireilevat henkilöt tutkimusten ja hoidon piiriin. Suunnitteilla on, että sen lisäksi kysyttäisiin kohdennetusti aiemmin oireilleiden oppilaiden nykytilannetta pari kuukautta kesän korjaus- ja siivoustoimien jälkeen.

Lausunto
eduskunnan
apulaisoikeusasiamiehelle
viite Dnro 5088/4/14
4.6.2015

Yhteenveto:

Kanniston koulussa oppilaiden oireilun laajuus ei ole ollut kantelun kohteena olevien tahojen tiedossa ennen keväällä 2014 järjestettyä vanhempainiltaa. Henkilökunnan oireilu tuli esille SISU-tutkimuksessa vuodenvaihteessa 2012-2013, jolloin kiinteistökohtaiset selvitykset ja korjaukset käynnistettiin saman kevään aikana.

Kannistossa ei ole valmistumisensa jälkeen missään vaiheessa löydetty sisäilma-asioissa yleisesti käytettyjen tutkimusmenetelmien mukaan tehdyissä selvityksissä raja-arvoja ylittäviä määriä epäpuhtauksia, minkä vuoksi toimenpiteet on hoidettu normaalin kiinteistön kunnossapidon mukaisesti.

Kevään 2014 vanhempainillan jälkeen vanhempainyhdistyksen keräämän oireilutiedon perusteella tilattiin täydentävät tutkimukset kiinteistön tiloihin. Kouluosan toisen kerroksen latioissa havaittiin laajalti kosteutta muovimaton alapuolisessa välipohjarakenteessa. Nämä korjattiin kesän 2014 aikana tehokkaasti läpiviedyn korjaustyön aikana. Korjaustöiden valmistelut ja resursointi aloitettiin aikataulusyistä jopa ennen tutkimustulosten valmistumista. Syyslomalla 2014 tiloissa havaittujen pölypitoisuuksien takia korjatuissa tiloissa suoritettiin uudelleen tehostettu siivous ja ilmanvaihtokanavien nuohous. Kantelussakin esille tuodut muutamat kattovuodot ovat olleet paikallisia ja ne on korjattu vuotohavaintojen jälkeen. Tällä hetkellä kattovuodoista ei ole havaintoja. Kanniston vanhemmat ry on esittänyt, että kaupunki on tarpeettomasti viivästellyt korjaustöiden suorittamisessa. Toisaalta kohteen päätoteuttajana ollut rakennusliike on lattiakorjauksiin liittyvän kaupungin kustannusvaateen osalta argumentoinut, että kaupunki on turhaan kiirehtinyt ja siten nostanut korjauskustannuksia.

Kaupunki toteaa kantanaan, että tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin on ryhdytty ripeästi aina sekä kaupungin omien asiantuntijoiden selvitysten että ulkopuolisen alalla arvostetun konsultin lausuntojen perusteella.

Oireilua ja sen määrää arvioitaessa tulee myös ottaa huomioon, että Kanniston kouluosaan rakennuksen valmistumisen jälkeen sijoitettiin opettajia ja oppilaita, jotka olivat kokeneet sisäilmaongelmia aiemmin muualla. Heistä osa on oleskellut Kannistossa koko ajan ilman koettua oireilua.

Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet:

Lausunto
eduskunnan
apulaisoikeusasiamiehelle
viite Dnro 5088/4/14
4.6.2015

Juha Vuorenmaa
rakennuttajapäällikkö
Tilakeskus

Ulla Lignell
sisäympäristöasiantuntija
Tilakeskus

Eila Tanninen
talous- ja hallintojohtaja
Sivistystoimi

Pirjo Pennanen
ylilääkäri
Sosiaali- ja terveystoimi
Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto
terveydenhuolto

Arja Ruponen
palvelupäällikkö
Sosiaali- ja terveystoimi
Ennaltaehkäisevä

Lausunnon laatimisen yhteydessä on kuultu kaikkia kantelun kohteina olevia henkilöitä:

Pekka Wallenius
tilakeskusjohtaja
Tilakeskus

Kari Seppä
projektipäällikkö
Tilakeskus

Kirsi Kolu
aluepäällikkö
Sivistystoimi
Sari Jurvelin
Kanniston koulun terveydenhoitaja
Sosiaali- ja terveystoimi
Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto

Helena Jauho
Kanniston koulun rehtori
Sivistystoimi

Lisäksi on kuultu:

Kaisu Raitala
Kanniston päiväkodin johtaja
Sivistystoimi

Vantaalla 4.6.2014

Lausunto
eduskunnan
apulaisoikeusasiamiehelle
viite Dnro 5088/4/14
4.6.2015

Vantaan kaupunki
Tilakeskus

Sivistystoimi

Pekka Wallenius
Tilakeskusjohtaja

Eila Tanninen
talous- ja hallintojohtaja